

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (kellonajan siirrosta luopuminen)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (kellonajan siirrosta luopuminen) (U 92/2018 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- Euroopan parlamentin jäsen Merja Kyllönen, Euroopan parlamentti
- Euroopan parlamentin jäsen Henna Virkkunen, Euroopan parlamentti
- yksikön johtaja, hallitusneuvos Elina Thorström, liikenne- ja viestintäministeriö
- korkeakouluharjoittelija Oskari Stenius, liikenne- ja viestintäministeriö
- tutkimusprofessori Timo Partonen, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- ohjelmapäällikkö Mikael Sallinen, Työterveyslaitos
- erityisasiantuntija Annukka Mäkinen, Suomen Kuntaliitto
- Manager Sami Lahdensuo, Finnair Oyj
- professori, neurologi Markku Partinen, Helsingin Uniklinikka
- johtaja Lea Mäntyniemi, Finanssiala ry
- toimitusjohtaja Anna-Liisa Tarvainen, Liikenneturva
- lakimies Sami Hämäläinen, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Suomen Latu ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Rajavartiolaitos
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Euroopan komissio antoi 12. syyskuuta 2018 ehdotuksensa vuodenajoittaisesta kellonajan siirrosta luopumiseksi (COM(2018) 639 final). Muutos koskettaa kaikkia yhteiskunnan ja talouden osia sekä muuttaa EU:n kansalaisten elämää.

Kesäaikajärjestelyjä koskevaa EU:n lainsäädäntöä annettiin ensimmäisen kerran jo vuonna 1980. Vuodesta 2001 lähtien EU:n kesäaikaa on säännelty direktiivillä 2000/84/EY. EU:n kesäaikaa koskevissa säännöksissä asetetaan kaikille jäsenvaltioille velvoite siirtyä kesäaikaan maaliskuun viimeisenä sunnuntaina ja takaisin normaaliaikaan eli talviaikaan lokakuun viimeisenä sunnuntaina. EU:n sääntöjen tarkoituksena on puuttua koordinoimattoman kesäaikaan siirtymisen aiheuttamiin ongelmiin erityisesti liikenne- ja logistiikka-aloilla.

Kellonajan siirto otettiin alun perin käyttöön pääasiassa energiansäästötavoitteita silmällä pitäen. Tämä tavoite on kuitenkin menettänyt merkitystään, sillä selvityksissä on nyttemmin todettu, että kellonajan siirrosta saatavat energiansäästöt ovat vähäiset. Eurooppalaiset myös kokevat, että kellonajan siirrosta aiheutuu kielteisiä terveysvaikutuksia. Euroopan komissio järjesti kesällä 2018 kesäaikaa koskevan julkisen kuulemisen, johon saatiin 4,6 miljoonaa vastausta: yli kolme neljäsosaa vastaajista oli sitä mieltä, että kellonajan siirtäminen kaksi kertaa vuodessa on ”negatiivinen” tai ”erittäin negatiivinen” kokemus.

Vuodenajoittaisesta kellonajan siirrosta luopumista koskevan ehdotuksen tarkoituksena on vastata siihen, että kellonajan siirrosta saatavia oletettuja hyötyjä on alettu kyseenalaistaa yhä voimakkaammin. Ei ole esitetty tutkimustietoa, joka osoittaisi yksiselitteisesti sen, että kahdesti vuodessa tapahtuvan kellonajan siirron hyödyt olisivat suuremmat kuin siihen liittyvät haitat.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää komission laatimassa direktiiviehdotuksessa esitettyjä tavoitteita vuodenajoittaisesta kellonajan siirrosta luopumisesta ja direktiivin 2000/84/EY kumoamisesta kannatettavina. Valtioneuvosto pitää hyvänä komission ehdotusta ripeästä etenemisestä vuodenajoittaisesta kellonajan siirrosta luopumiseksi, kuitenkin huomioiden muutosten edellyttämän kansallisen käsittelyajan ja vaikutukset liikennejärjestelyjen sujuvuudelle.

Valtioneuvosto pitää kannatettavana komission ehdotusta siitä, että vuodenajoittaisesta kellonajan siirrosta luovutaan yhdenmukaisesti Euroopan unionissa. Tällä varmistetaan sisämarkkinoiden, elinkeinoelämän sekä liikenteen toimivuus.

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että komission direktiiviehdotus jättää jäsenvaltioiden itsensä päättäväksi sen, mitä aikavyöhykettä tai aikavyöhykkeitä niihin sovelletaan.

Valiokunnan lausunto LiVL 35/2018 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Valiokunta viittaa kellojen kesäaikaan muuttamisen lopettamisesta annetusta kansalaisaloitteesta antamaansa mietintöön LiVM 19/2017 vp — KAA 4/2017 vp ja toistaa kantansa, että kesäaikaan siirtymisestä on syytä luopua. Valiokunta pitää valtioneuvoston tavoin direktiivin tavoitteita kannatettavina.

Terveyskysymykset

Valiokunta on mietinnössään LiVM 19/2017 vp — KAA 4/2017 vp kiinnittänyt huomiota siihen, että vuosittainen kesäaikaan siirtyminen saattaa aiheuttaa vakaviakin terveyshaittoja. Valiokunta pitää tässä yhteydessä terveyshaittoja tärkeänä syynä luopua vuosittaisesta kesäaikaan siirtymisestä.

Siirtymäaika

Asiantuntijakuulemisessa on todettu, että komission esityksessä esitetty siirtymäaika on kovin lyhyt ja saattaa aiheuttaa ongelmia etenkin lentoliikenteelle. Lentoliikenteen slottien, eli lähtö- ja laskeutumisaikojen, uudelleen suunnittelu on asia, joka saatetaan joutua neuvottelemaan suurelta osin uudelleen varsinkin mikäli aikavyöhykkeet pirstaloituvat. Lentoliikenteen edustajat ovatkin toivoneet jopa kahden vuoden siirtymäaikoja.

Valiokunta ei pidä ripeätä etenemistä itseisarvona, vaan korostaa sen vuoksi valtioneuvoston kantaa siitä, että tulee huomioida muutosten edellyttämät kansallinen käsittelyaika ja vaikutukset liikennejärjestelyjen sujuvuudelle. Tämän lisäksi on myös otettava huomioon sisämarkkinoilla mahdollisesti tarpeelliset siirtymäajat.

Koordinointi kesäajasta luopumisessa

Valiokunta toistaa tässä yhteydessä aikaisemman kantansa (LiVM 19/2017 vp — KAA 4/2017 vp), että kellojen kesäaikaan siirtämisestä luovutaan yhtenäisesti koko Euroopan unionin alueella. Aikavyöhykkeen valinta kuuluu kansalliseen toimivaltaan. Tämän vuoksi on hyvä, että siirtymisiä koordinoidaan aikavyöhykkeiden turhien pirstaloitumisten ja käytännön ongelmien välttämiseksi.

Aikavyöhykkeen valintaan vaikuttavat monet eri tekijät. Terveysnäkökohtien osalta useimmat näkökohdat vaikuttavat viittaavan siihen, että ns. talviaika eli normaaliaika on suotavampi, mutta liikenneonnettomuuksien osalta on tuotu esiin ristiriitaista tietoa. Ulkoilua silmällä pitäen on kannatettu kesäaikaa. Valiokunta toteaa, että asiasta ei ole saatavilla täysin yksiselitteistä tieteellistä näyttöä, koska elämäntilanteisiin ja terveyteen vaikuttaa niin moni muukin tekijä kuin tunnin ero kesä- ja talviajan välillä.

Elinkeinoelämän, mukaan lukien matkailualan, edustajat ovat korostaneet, että ei ole suotavaa, että aikaero Ruotsiin ja Keski-Euroopan valtioihin kasvaisi.

Valiokunnan lausunto LiVL 35/2018 vp

On kuitenkin syytä pyrkiä tarkoin selvittämään eri aikavyöhykkeiden edut eri näkökohdista lähtien.

Taloudellisten vaikutusten selvittäminen

Valiokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että direktiiviehdotuksen taloudellisia vaikutuksia ei ole selvitetty kunnolla esityksessä. Valiokunta pitää tarpeellisena, että näitä selvitetään asian jatkokäsittelyn yhteydessä.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 14.11.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen sin
varapuheenjohtaja Markku Pakkanen kesk
jäsen Mikko Alatalo kesk
jäsen Jyrki Kasvi vihr
jäsen Jukka Kopra kok
jäsen Mia Laiho kok
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Sofia Vikman kok
varajäsen Kauko Juhantalo kesk
varajäsen Antti Rantakangas kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker